

Raitsits tanár pácziensei.

(Egy délelőtt az állatorvosi akadémián.)

Az egész kulturát, a melyet már a háboru függesztett fel és a melynek hiányát a rákövetkezett esztendő még csak tökéletesebbé tett, megtaláljuk újra a kitünő, Raitsits tanár klinikáján, a ki itt él évek és évek óta az ő beteg

Raitsits tanár

állatai között és a szenvedéseiken igyekszik segíteni. Micsoda emberi szeretet kell hozzá, a szívnek micsoda generóztatása, a léleknek milyen üdesége, emancipálódni az emberi gonoszságtól és kitanulni és átérezni a néma szenvedést, megérteni az állatok beszédét, olvasni a hűséges tekintetükből, a melyet bizalommal emelnek feléje. Tanulságos délelőtt volt ez Raitsits tanárnál, az ő pácziensei között, — egy megkapó dokumentuma, a civilizácziónak, a melyet a négy sarkában felgyújtott a világ, a két forradalom és szégyenteljes következményei majdnem el is feledtettek.

A Rottenbiller-utczai állatorvosi akadémia modern berendezésü műtőtermének márvány-műtőasztala körül Raitsits tanár asszisztensei a mestert várják. Még nincs kilencz óra; a váróterem megtelt egészen. Egy csomó asszony, férfi és gyerek karján beteg kedvenczével lesi a tanárt, tiszteletteljes csendben és féltő gondadal beczézve türelmetlen betegét. A beteg állatok a maguk rendkívüli ösztönükkel megérik a súlyos perczek jelentőségét; a kutyának a szeméből lehet kiolvasni, lemondott-e az életről vagy remél-e itt segítséget. Lopva egymásra pillantanak és a mikor közbe valamelyik sóhajt egy nagyot, a többi a saját nyomorúságán át is resztvevően tekint feléje. Egy-kettő kivételével súlyos betegek, a betegség halálos, úgy hívják, hogy szopornicza. Mindjárt az első pácziens, két kis uri lányka daxlija, szoporniczás. A betegség kezdő stádiumban van, talán még lehet rajta segíteni. Felteszik a műtőasztalra, a száját bekötik zsineggel, a szolgál

fogja, az egyik asszisztens a hőmérsékletét méri, a másik vékony gummiesövön keresztül a szív működést hallgatja, a kutya pedig áll mozdulatlanul és tekintetét hol rámereszi Raitsits tanárra, a ki még nem is lépett akcióba, hol a kis gazdáit keresi, a kik pedig ptyergésre készen elfordultak a műtőasztaltól és betartják a fülüket, hogy ne hallják, ha az imádott kutyuskájuk esetleg visitani kezd.

— No, még nem kell sirni, kisasszonykák, — mondja Raitsits tanár — majd megpróbálunk mindent, a mit lehet.

A szolga már tudja, mit jelent ez és átadja a feckendőt a tanárnak, a ki a daxlit beoltja. És olyan gyorsan, hogy még csak sivitani sincs ideje. Már le is veszik a szájáról a zsineget és a kutya, mintha tudná, hogy segítettek a baján, hálatalten megnyalja a tanár kezét és leugrik a műtőasztalról, a melyre az imént úgy kellett felemelni és farkcsóválva rohan a kis gazdáihoz, a kik oda vannak az örömtől.

— Holnap megint el fogják hozni — rendelkezik Raitsits tanár.

Ezt nem szeretik a leánykák, se a kutyájuk.

— Holnap megint? — dadogják a küszöbről, melyen túl már olyan boldognak hitték magukat.

— Bizony, kisasszonykák, — erősködik a tanár — aztán ha megdagadna a kutyuska feje vagy bágyadt lenne, nem kell megijedni, ez az oltástól van. Megértették?

A második páciens, ez kevésbé szerencsés. Egy sárgaszőrű, fehér foltos kutya, talán spitz és rattler keresztezés, a szopornicza már a kis agyvelejére ment, az egész teste rángatózik és csak nehezen áll meg a lábán. A gazdája, derék magyar földműves, Kelenföldről hozta.

— Meg vagyok verve tanár ur, — panaszolja — három kutyán volt, kettő elpusztult, ez nekem a legkedvesebb: a Nusi. Nem tudom, mi van vele, nem eszik, kapkod a nyála után, rángatózott elébb a szája és hogy jöttünk ide, az egész teste. Ha tud rajta segíteni, tanár ur, a jó Isten áldja meg érte, ha nem, hát...

Tovább nem bírja, heves zokogásba tör ki.

Mindenkit beírják a naplóba; az asszisztens tőle is megkérdi, *hogy hívják?*

— Nusi — feleli a könnyeit száritva.

— Nem a kutyát, *magát, jó ember* — kérdi az asszisztens részvétellel és minden malíciánélkül.

A kutyát a szolga ezalatt feltette a műtőasztalra, Raitsits tanár meghallgatja a szívverését, ráhajlik a rángatózó testére az egész fejével, míg a kutya a gazdáját bámulja, a ki simogatja és egyre ezzel biztatja:

— Ne félj, Nusikám, ne félj, segít rajtad a doktor bácsi.

De hát a *Nusi* bágyadt tekintetén át érezeti a gazdájával, hogy *nem hisz neki*. És egy nagyot és *mélyet sóhajt*, aztán *bucsuzásul* talán még egyet.

Raitsits tanár elkészült a diagnózissal.

— Hát ha nem akarja, hogy *hiáavalóan szenvedjen*, akkor...

A Nusi gazdája nem szól egy szót se többet, odahúzódik a terem sarkába és sir keservesen.

A szívébe fecskendezi Raitsits tanár Nusinak a mérget, mire szegény állatba még egyszer visszatér az életenergia, feláll, kiegyenesedik és *hangtalanul* megindulna a gazdája

felé. Aztán még néhány pillanat, megmerevedik és vége.

Nusit letakarják, a szolga elhelyezi egy kis foxi mellé, a ki megelőzte a halálban. Most már a gazdája is erőt próbál venni magán.

— Köszönöm, tanár ur, — hebegi — és tessék mondani, mit fizetek?

— Semmit, jó ember.

De emez érzi, hogy *még valamit kell tenni a kutyájáért* és engedelmet kér rá, hogy legalább a szolga fáradságát fizethesse meg.

Szerencsére *vidámabb kóresetek* is vannak Raitsits tanár ur klinikáján. Egy öreg asszony kétségbe van esve a *galambjáért*, a melyiknek *duzzadmánya* van és a melyet egyetlen nyiszantással felvágna. A galamb összerázkódik, elalél, *biztos, hogy azt hiszi, vége*. A nénike is feljajdul:

— Hat éve, hogy együtt élünk.

— No ne féljen, most se fognak elválni. Szépen kimossuk a sebet, *így — ni*, aztán bekötjük, *látja*, — és maga megkapja a tubiczát, *így — ni*, szépen hazaviszi és élnek boldogan még sok-sok-sok éven át.

Az egész életmentés *nem tartott tovább*, mint itt elmondom. A nénike átszellemült, a mint megkapta a galambját, — *az ajkával hallgatta, hogy ver annak a kis szíve*. És elkezdett hálálkodni és áradozni még most is, ha a tanár gyengéden nem figyelmeztetné, hogy segíteni kell ám másokon is.

Egy szép leány robog be, *nevelőnő lehet*, a kezében egy csomó vatta, a melyből egy sárga fejecske kandikál elő. És míg nyújtja az *első-rangu csomagolást* a tanár felé, elhadarja a nagy bánatát:

— A szobalány nyitva felejtette a kalitkát, a mándi kirepült és repült, repült, nem akart visszarepülni, egyszerre csak nekirepült a konzolnak és eltörte a lábát a mándi, borzasztó.

— Ez bizony nagy baj, — mondja Raitsits tanár, míg kibogozza a pólyából az elnémult kanárit, a melynek törött lába legnagyobb meglepetésére egy sinbe volt bekötve.

— Mikor történt a baleset?

— Tegnapelőtt, kérem, azóta a mándli nem eszik, nem iszik, nem énekel!

— Kegyed tulkövetelő a mikor azt akarja, hogy ez a nyomorult jószág irtóztató fájdalom-ban még daloljon is. Rögtön el kellett volna hozni, most már késő.

— Nem mertem, féltettem, nagyon szeretem, tanár ur, mentse meg, mentse meg a mándikámat.

— A láb el van üszkösödve — konstatálja Raitsits tanár hosszú vizsgálat után, — egy mód van, ha amputáljuk.

— Levágni a lábát? — rémülködik a kisasszony.

— Ha az operáció sikerül, akkor megél majd, még fütyül is. Az állatkertben volt egy sekretárius madár, annak is amputáltam a lábát és még két évig elélt a mankón. Ennek még mankó se kell, a kis testét elbirja majd egy láb is.

— Csak segítsen rajta, tanár ur!

És röviddel utóbb egy pajkos pesti kanárnak már csak egy lába van.

Közbe megint kutyákat hoztak, néhány macskát, átlag hatvan-nyolczvan beteg fordul meg Raitsits tanár klinikáján naponkint és közben egy proliasszony behozta a gyönyörű fehér tyukját, mely a sorát várva, már rég ideje üvöltött a váróteremben.

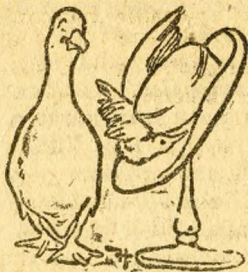
— No lássuk a nagy beteget, — mondja neki a tanár — hát mi baj?

— Eddig hetenként három tojást tojt és ma reggelre, tessék nézni, kijött a tojástartója, kérem tisztelettel.

Raitsits tanár átveszi a tyukot és egyetlen erős mozdulattal visszatolja a tojástartót. A tyuknak ez nem tetszett, egyenesen káromkodott. Viszont az asszony boldog volt. Már vissza is kapta még mindig ordító tyukját, de csak nem ment.

— Csak azt szeretném még kérdezni, kíváncsiskodott, hogy mostan fog-e tojni megint?

— Fog! legyen egészen nyugodt! — feleli Raitsits tanár és felém fordulva folytatja:

— Tyukot, a melyik nem tudja kitojni a tojást, hoznak naponta akárhányat. Ugy kell kiszedni belőle. Ez kérem háborus kreáció. Ott él a konyhában, szobában, ma családtag. Azelőtt a beteg tyukot levágták.

— És milyen pretenziózus, hogy kényeskedik, üvölt a hálátlan.

— Eltanulta a fajtánktól — mondja mosolyogva Raitsits tanár, de jószágos arca elkomorodik rögtön, hogy ismét esendőbb és súlyos páciens kerül a műtőasztalára.